

Nederlands onderzoek in gemeenten: ‘Werk van boa’s wordt veiliger dankzij bodycams; naleving interne spelregels kan beter’

Geen woorden, maar beelden; Evaluatie pilot bodycams BOA’s Gemeente Rotterdam (2019)

De gemeente Rotterdam voerde in 2018 en begin 2019 een pilot uit met bodycams voor handhavers. Het onderzoek voldoet aan de hoogste wetenschappelijke eisen omdat een experimentele groep en een controlegroep zijn onderzocht waarbij de bodycams willekeurig aan de experimentele groep zijn toegewezen. Beide groepen zijn vooraf en tijdens de pilot onderzocht om de effecten te kunnen meten.

De conclusie van het onderzoek is dat bodycams een de-escalarend effect hebben op agressie en geweld door burgers. De onderzoekers zien een afname van bedreigingen, verbale agressie en van het aantal escalaties. Burgers gedragen zich beter en hierdoor voelen handhavers zich veiliger. Er is veel draagvlak onder de medewerkers voor de bodycam en bijna iedereen vindt dat ze onderdeel moeten worden van de standaarduitrusting. Het grootste probleem tijdens deze pilot was dat gemaakte afspraken niet werden nagekomen door de boa’s. Het inloggen op naam aan het begin van elke dienst gebeurde niet consequent. Daardoor konden opnames niet worden doorzocht op naam van de persoon die het incident mee had gemaakt. De voorgeschreven procedures waren niet bij iedereen bekend en de teamleiders stuurden daar ook niet op bij. De aanbeveling was om hier veel actiever op te gaan sturen. Bij briefings moet het veel vaker over de bodycams gaan en moeten ervaringen worden uitgewisseld. Verder werd aangeraden de bodycams te gaan gebruiken voor evaluaties en trainingen van nieuwe medewerkers – overigens moet daar dan wel eerst een veilige leeromgeving voor worden geschapen, inclusief een procedure om toestemming te verkrijgen van alle betrokken boa’s.

<https://rotterdam.raadsinformatie.nl/document/8160428/1/>

Korte evaluatie Pilot bodycams; Ervaring over het gebruik van bodycams door BOA’s bij het team Handhaving & Wijkveiligheid – Gemeente Breda (2018)

In 2018 hebben tien handhavers van het team Handhaving en Wijkveiligheid een pilot gedaan met het dragen van bodycams. Er zijn twee merken getest: Iwitness en Zepcam waarbij de handhavers drie maanden eerst het ene model droegen en aansluitend drie maanden het andere model. Er is ook een controlegroep onderzocht met handhavers die géén bodycam droegen. De pilot is door de BOA’s als positief beoordeeld. Het gebruik van de bodycam werkt vaak de-escalarend in situaties: door aan te kondigen dat de bodycam zou worden ingeschakeld, werd de aangesproken persoon vaak rustiger. Ook de wetenschap dat bij escalaties die beelden vastgelegd zouden zijn, droeg in grote mate bij aan het vergroten van het veiligheidsgevoel. Beelden van evenementen zijn gebruikt voor trainingen en om van te leren over de opstelling van de BOA’s en hun gesprekstechnieken. Hierdoor wordt het niveau van de BOA’s naar een hoger punt getild. Er zijn in de pilot 78 agressiemeldingen gedaan door de BOA’s: 25 waar een bodycam bij aanwezig was en 53 zonder bodycam. Hieruit trekt de gemeente voorzichtig de conclusie dat het dragen van een bodycam tot 38% agressie verlaagt. Er zijn geen klachten geweest van burgers die met de bodycam te maken hebben gehad. De gemeente besloot de bodycam onderdeel te maken van de standaarduitrusting en er is een koppeling zodat de meldkamer *live* kan meekijken.

<https://breda.raadsinformatie.nl/document/7292519/1/Raadsbrief%2001022019%20korte%20evaluatie%20Pilot%20Bodycams%20BOA%27s%20Gemeente%20Breda%20incl%20bijlage>

Evaluatie Bodycams Gemeente Zaanstad (2019)

In 2018 en 2019 hebben jeugdboa's, integrale boa's en fiscale toezichthouders op proef een bodycam gedragen.

Het doel van de pilot was de veiligheid en het gevoel van veiligheid van de boa's te vergroten door de-escalatie van situaties. De pilot heeft uitgewezen dat het dragen van een bodycam een de-escalerend effect heeft. Bij aanvang had 89% te maken met fysiek geweld en bij de eindmeting was dat gedaald tot 67%. Dat komt neer op afname van een kwart. Daarnaast had bij aanvang 67% vaak te maken met verbaal geweld en bij de eindmeting was dat gedaald tot 22%. Dat komt neer op een afname van tweederde. Het veiligheidsgevoel van de boa's werd ook vergroot. Bijna alle boa's geven aan dat zij liever een bodycam dragen tijdens hun werkzaamheden. Er zijn geen klachten geweest van burgers die met een bodycam te maken hebben gehad. Op basis van de pilot is in 2020 besloten de boa's en toezichthouders in Zaanstad uit te rusten met een Zepcam bodycam.

<https://zaanstad.notubiz.nl/document/8354284/1/Bodycams>

Pilot Bodycams II – Eindevaluatie Gemeente Amsterdam (2020)

Een eerste proef met bodycams voor gemeentelijke taxihandhavers werd in Amsterdam al in 2016 gehouden.

Deze werd positief beoordeeld, maar het onderzoek kon geen antwoord geven op de vraag of de veiligheid van de handhavers daadwerkelijk was verbeterd. De tweede, grotere, proef die in 2019 van start ging werd grondiger onderzocht. Uit de eindevaluatie bleek dat handhavers positief zijn over het gebruik van de bodycam: de meerderheid (71%) wil ze graag blijven gebruiken. De steun voor de bodycam is niet alleen gebaseerd op een effect op de veiligheid: ook speelt mee dat de bodycam bewijsmateriaal kan opleveren na fysieke dreiging of geweld. De hoeveelheid bedreigingen en fysiek geweld is licht afgenomen tijdens de pilot; verbale agressie bleef gelijk. Van de handhavers zegt 24% desgevraagd dat ze minder agressie meemaken dankzij de bodycam; niemand van de ondervraagden zei meer agressie mee te maken na invoering van de bodycam. In een half jaar tijd zijn 2.081 opnames gemaakt. Handhavers hebben zelf 25 keer gevraagd beelden veilig te stellen; politie en OM vroegen vijf keer om beelden. Beelden zijn gebruikt na een bedreiging waar de handhaver aangifte van deed en bij een gevluchte verdachte die op basis van de bodycambeelden alsnog zou worden aangehouden. Er zijn ook concrete voorbeelden van het de-escalerende effect. Na een aanhouding van een man die alcohol dronk waar dat niet mocht begonnen zijn vrienden de handhaver te duwen en te trekken; ze liepen weg toen de handhaver waarschuwde dat hij zijn bodycam ging aanzetten. Een bedelaar werd staande gehouden en werd daarna erg agressief, maar toen de handhaver aangaf de bodycam aan te zetten veranderde zijn gedrag volledig en werd hij rustig. De gemeente heeft bodycams aangeschaft voor alle handhavers.

[https://assets.amsterdam.nl/publish/pages/936638/19086_pilot_bodycams_ii -
_eindrapportage_def.pdf](https://assets.amsterdam.nl/publish/pages/936638/19086_pilot_bodycams_ii_-_eindrapportage_def.pdf)

Gemeente Smallerland (2020)

Het aantal incidenten van agressie en geweld tegen de handhavers is in de pilot gedaald. In de drie maanden voorafgaand aan de pilot werden twee op de drie handhavers slachtoffer van agressie of geweld (67%) en in de drie maanden dat de bodycams werden gedragen is dat gedaald tot een op de vijf handhavers (20%). Het gevoel van veiligheid is verbeterd. Handhavers hebben in verschillende situaties gemerkt dat er een preventieve werking van de bodycam uitgaat: betrokkenen werden rustiger nadat ze opmerkten dat de handhaver een bodycam droeg. Bijna alle handhavers vinden dat

de bodycams moeten worden uitgerold naar alle handhavers.

[Evaluatie niet openbaar]

Gemeente Haarlemmermeer (2020)

Van juli tot en met oktober 2020 is een pilot gedaan met bodycams. Het aantal incidenten van agressie en geweld tegen de toezichthouders en handhavers is gedaald: minder lastig gedrag, minder serieuze bedreigingen en minder fysiek geweld. Het gevoel van veiligheid is verbeterd in de pilot. De toezichthouders zijn vooral positief over het feit dat bodycams goed bewijsmateriaal kunnen opleveren. Ook denkt een meerderheid dat hun eigen optreden professioneler zal worden. Onder de deelnemers aan de pilot vindt ruim negentig procent dat de bodycams moeten worden uitgerold.

[Evaluatie niet openbaar]

Gemeente Apeldoorn (2021)

Handhavers in Apeldoorn hebben in de eerste helft van 2020 zes maanden op proef gewerkt met bodycams. De bodycam heeft preventief gewerkt. Zonder de bodycams zouden er volgens de handhavers veel meer incidenten zijn gebeurd. Dit preventieve effect leidt ook tot een groter veiligheidsgevoel. Burgers werken beter mee en als ze dat niet doen heb je in elk geval goed bewijsmateriaal om aan de politie te geven bij een aangifte. Een zeer ruime meerderheid (92%) vindt de voordelen van de bodycams groter dan de nadelen: bijna alle handhavers willen de bodycam graag toevoegen aan hun standaarduitrusting.

[Evaluatie niet openbaar]

Gemeente Haarlem en Zandvoort (2021)

Handhavers van de gemeenten Haarlem en Zandvoort werken sinds oktober 2020 met bodycams. Een kwart zegt dat hun veiligheidsgevoel is verbeterd. Veel handhavers merken dat burgers beter meewerken door de bodycams. Ook zeggen veel handhavers dat ze zich dankzij de bodycams professioneler opstellen. De mening over de bodycams is zeer positief: 95% vindt dat de bodycams moeten worden uitgerold.

[Evaluatie niet openbaar]

Gemeente Utrecht (2021)

In 2020 heeft een proef van een half jaar gelopen met het gebruik van bodycams. Het blijkt dat 80% van de medewerkers vindt dat de bodycam een positieve bijdrage levert aan het veiligheidsgevoel. Bij een aantal situaties op straat zorgt de aanwezigheid van de bodycam ervoor dat de sfeer minder gespannen wordt. De bodycam draagt bij aan de-escalatie en zorgt voor minder agressie en geweld op straat. Door het terugkijken van eigen bodycambeelden, wat vijftien keer is gedaan tijdens de pilot, heeft de bodycam ook geleid tot het verhogen van het lerend vermogen. De medewerkers ervaren het terugkijken als zeer leerzaam: leren van beelden die in de werkelijkheid zijn gemaakt werkt beter dan van nagebootste situaties. Bodycambeelden zijn twee keer gevorderd vanwege aangifte door een handhaver van belediging en mishandeling door burgers. De beelden zijn één keer gebruikt als bewijslast en uitgebreid bestudeerd door de rechter. Dit heeft geleid tot een veroordeling en een schadevergoeding voor de betrokken medewerkers.

<https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/Utrecht/8cb3f338-ae23-4883-b751-034faeb2a916>